

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

zo 4. októbra 2012 (*)

„Sociálne zabezpečenie – Určenie uplatniteľnej právnej úpravy – Nariadenie (EHS) č. 1408/71 – článok 14 ods. 2 písm. b) – Osoba, ktorá je obvykle zamestnaná na území dvoch alebo viacerých členských štátov – Opakovane uzatvárané pracovné zmluvy – Zamestnávateľ so sídlom v členskom štáte zvyčajného bydliska zamestnanca – Závislá činnosť vykonávaná výlučne v iných členských štátoch“

Vo veci C-115/11,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie (Poľsko) z 15. decembra 2010 a doručený Súdnemu dvoru 2. marca 2011, ktorý súvisí s konaním:

Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe sp. z o.o.

proti

Zakład Ubezpieczeń Społecznych,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory J. N. Cunha Rodrigues, sudcovia A. Rosas, A. Ó Caoimh (spravodajca), A. Arabadžiev a C. G. Fernlund,

generálny advokát: J. Mazák,

tajomník: R. Ťereš, referentka,

a so zreteňom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 29. februára 2012,

so zreteňom na pripomienky, ktoré predložili:

- Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe sp. z o.o., v zastúpení: W. Barański, advokat,
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych, v zastúpení: J. Czarnowski a M. Drewnowski, radcovie právni,
- W. Kita, v zastúpení: W. Barański, advokat,
- poľská vláda, v zastúpení: S. Szpunar, A. Siwek-Łusarek a J. Fałdyga, splnomocnení zástupcovia,
- belgická vláda, v zastúpení: M. Jacobs a L. Van den Broeck, splnomocnené zástupkyne,
- nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze, J. Möller a A. Wiedmann, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: V. Kreuschitz a M. Owsiany-Hornung, splnomocnení zástupcovia,

po vypožutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 3. mája 2012,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na zažatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 14 ods. 2 písm. b) nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva v znení zmenenom a doplnenom nariadením Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996 (Ú. v. ES L 28, 1997, s. 1; Mim. vyd. 05/003, s. 3), zmeneným a doplneným nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1992/2006 z 18. decembra 2006 (Ú. v. EÚ L 392, s. 1, ďalej len „nariadenie č. 1408/71“).

2 Tento návrh na zažatie prejudiciálneho konania bol podaný v rámci sporu, ktorého účastníkmi sú spoločnosť Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe sp. z o.o. (ďalej len „Format“) a jeden z jej zamestnancov W. Kita na jednej strane a Zakład Ubezpieczeń Społecznych (inštitúcia sociálneho zabezpečenia, ďalej len „ISZ“) na strane druhej, týkajúceho sa stanovenia právnej úpravy uplatniteľnej na W. Kitu v zmysle tohto nariadenia.

Právny rámec

3 Podľa šiesteho odôvodnenia nariadenia č. 1408/71 pravidlá koordinácie musia zaručiť pracovníkom, ktorí sa pohybujú v rámci Európskeho spoločenstva, a osobám, ktoré sú od nich závislé, a ich pozostalým zachovanie práv a výhod, ktoré už nadobudli a ktoré nadobúdajú.

4 Podľa siedmeho odôvodnenia tohto nariadenia sa tento cieľ musí dosiahnuť najmä započítaním všetkých dôb, ktoré sa berú do úvahy podľa právnych predpisov rôznych členských štátov na účely nadobudnutia a zachovania nároku na dávky.

5 Z ôsmeho odôvodnenia tohto nariadenia vyplýva, že ustanovenia tohto nariadenia smerujú k tomu, aby dotknuté osoby v zásade podliehali systému sociálneho zabezpečenia iba jedného členského štátu s cieľom predísť prekryvaniu uplatňovaných vnútroštátnych predpisov a komplikáciám, ktoré by mohli z tohto plynúť.

6 Článok 1 písm. h) nariadenia č. 1408/71 upravuje, že na účely uplatnenia tohto nariadenia pojem „bydlisko“ znamená zvyčajné bydlisko.

7 V hlave II tohto nariadenia s názvom „Určenie uplatniteľných právnych predpisov“ článok 13 s názvom „Všeobecné pravidlá“ stanovuje:

„1. Pokiaľ v článkoch 14c a 14f nie je ustanovené inak osoby, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. Tieto právne predpisy sa určujú v súlade s ustanoveniami tejto hlavy.

2. Pokiaľ články 14 až 17 neustanovujú inak:

a) na osobu zamestnanú na území jedného členského štátu sa vzťahujú právne predpisy tohto štátu dokonca aj vtedy, ak má bydlisko na území iného členského štátu alebo ak sa sídlo alebo miesto podnikania podniku alebo fyzickej osoby, ktorá ho zamestnáva, nachádza na území iného členského štátu;

...

f) na osobu, ktorá prestane podliehať právnym predpisom Slovenského štátu, bez toho, aby sa na ňu vzťahovali právne predpisy iného Slovenského štátu v súlade s jedným z pravidiel stanovených v predchádzajúcich odsekoch alebo v súlade s jednou z výnimiek alebo jedným z osobitných ustanovení, ktoré sú uvedené v článkoch 14 až 17, sa budú vzťahovať právne predpisy Slovenského štátu, na území ktorého má bydlisko, a budú sa na ňu vzťahovať iba tieto predpisy.“

8 V tejto istej hlave článok 14 nariadenia č. 1408/71 s názvom „Osobitné pravidlá, ktoré sa vzťahujú na osoby vykonávajúce závislú činnosť, okrem námorníkov“ upravuje:

„Článok 13 ods. 2 písm. a) sa uplatňuje s nasledujúcimi výnimkami a výhradami:

1. a) Osoba, ktorá je zamestnaná na území Slovenského štátu podnikom, pre ktorý zvyčajne pracuje, a ktorá je vyslaná týmto podnikom na územie iného Slovenského štátu, aby tam vykonávala prácu pre tento podnik, naďalej podlieha právnym predpisom prvého Slovenského štátu za predpokladu, že predpokladané trvanie tejto práce neprekročí 12 mesiacov a že nie je vyslaná s cieľom, aby nahradila inú osobu, ktorá ukončila dobu svojho vyslania;

...

2. Osoba, ktorá je obvykle zamestnaná na území dvoch alebo viacerých Slovenských štátov, podlieha právnym predpisom, ktoré sú takto určené:

a) Osoba, ktorá patrí k cestujúcemu alebo lietajúcemu personálu podniku, ktorý si prenájom alebo na svoj vlastný účet prevádzkuje medzinárodnú prepravu cestujúcich alebo tovaru po železnici, ceste, letecky alebo po vnútrozemských vodných cestách a má svoje sídlo alebo miesto podnikania na území Slovenského štátu podlieha právnym predpisom tohto druhého štátu s nasledujúcimi obmedzeniami:...

b) Osoba iná, než uvedená pod písm. a) podlieha:

i) právnym predpisom Slovenského štátu, na území ktorého má bydlisko, ak vykonáva svoju činnosť čiastočne na tomto území alebo pre viaceré podniky alebo viacerých zamestnávateľov, ktorí majú svoje sídla alebo miesta podnikania na území rôznych Slovenských štátov;

ii) právnym predpisom Slovenského štátu, na území ktorého sa nachádza sídlo alebo miesto podnikania podniku alebo fyzickej osoby, ktorý ju zamestnáva, ak nemá bydlisko na území žiadneho Slovenského štátu, kde vykonáva svoju činnosť.“

9 Započítanie spomínané v siedmom odôvodnení nariadenia č. 1408/71 je uvedené najmä v článku 10a ods.2, článkoch 18, 38, 45, 64 a 72 tohto nariadenia.

10 V zmysle ?lánku 12a bodov 2 a 4 nariadenia Rady (EHS) ?. 574/72 z 21. marca 1972, ktorým sa stanovuje postup pri vykonávaní nariadenia (EHS) ?. 1408/71, v znení zmenenom a doplnenom nariadením Rady (ES) ?. 118/97 z 2. decembra 1996 (Ú. v. ES L 28, 1997, s. 1; Mim. vyd. 03/005, s. 3), zmeneným a doplneným nariadením Komisie (ES) ?. 311/2007 z 19. marca 2007 (Ú. v. EÚ L 82, s. 6) úrady príslušného ?lenského štátu sú v zmysle nariadenia ?. 1408/71 povinné vydať osobe, ktorá obvykle vykonáva zamestnanie na území dvoch alebo viacerých ?lenských štátov v zmysle ?lánku 14 ods. 2 písm. b) tohto naposledy uvedeného predpisu, osved?enie, ktoré potvrdzuje, že táto osoba podlieha právnym predpisom tohto príslušného ?lenského štátu.

11 Toto osved?enie, ktorého vzor je uvedený v rozhodnutí ?. 202 Správnej komisie Európskych spo?enstiev pre sociálne zabezpe?enie migrujúcich pracovníkov zo 17. marca 2005 o vzorových tla?ivách potrebných na uplat?ovanie nariadení Rady (EHS) ?. 1408/71 a (EHS) ?. 574/72 (E 001, E 101, E 102, E 103, E 104, E 106, E 107, E 108, E 109, E 112, E 115, E 116, E 117, E 118, E 120, E 121, E 123, E 124, E 125, E 126 a E 127) (Ú. v. EÚ L 77, 2006, s. 1) je spo?ne známe pod názvom „tla?ivo E 101“ alebo „osved?enie E 101“.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

12 Z návrhu na za?atie prejudiciálneho konania vyplýva, že Format so sídlom vo Varšave (Po?sko) prevádzkuje svoje ?innosti ako subdodávateľská stavebná firma pôsobiaca na trhoch ur?itých ?lenských štátov. V roku 2008 to bolo 5 až 6 trhov, na ktorých sa zároveň realizovalo 15 až 18 stavebných projektov. Podstatou ?innosti spo?nosti Format bolo pride?ovať prácu zamestnancom, ktorí boli prijatí do zamestnania v Po?sku, a vysielali ich na realizáciu stavebných projektov v rôznych ?lenských štátoch v závislosti od požiadaviek spo?nosti a povahy práce, ktorá sa má vykonať.

13 Zamestnanec, ktorý bol pridelený na inú stavbu, dostal cestovný príkaz. Ke? došlo k ukon?eniu stavebnej zmluvy a pre tohto zamestnanca nebola práca, vrátil sa naspäť do Po?ska a ?akal na pridelenie práce, pričom dostal bu? pracovné vo?no bez náhrady mzdy, alebo sa pracovná zmluva ukon?ila. Zamestnanec mal v zásade vykonávať svoju prácu v krajinách Európskej únie.

14 Pod?a vyjadrení vnútroštátneho súdu po?as obdobia rozhodujúcich v spore vo veci samej sa miesto bydliska W. Kitu v zmysle ?lánku 1 písm. h) nariadenia ?. 1408/71 nachádzalo v Po?sku.

15 Format zamestnala W. Kitu na plný úväzok na základe pracovnej zmluvy na dobu ur?itú trikrát.

16 Prvá zmluva bola uzatvorená na obdobie od 17. júla 2006 do 31. januára 2007 a pred?žená dodatkom do 22. decembra 2007. Táto zmluva však bola ukon?ená k 30. novembru 2006. Ako miesto výkonu práce sa uvádzajú „prevádzky a stavby v Po?sku a v rámci územia Európskej únie (Írsko, Francúzsko, Ve?ká Británia, Nemecko, Fínsko) pod?a pokynov zamestnávate?a“. W. Kita pracoval v rámci tejto zmluvy iba vo Francúzsku. Na základe uplatnenia ?lánku 14 ods. 2 písm. b) nariadenia ?. 1408/71 vystavil ISZ W. Kitovi tla?ivo E 101 o uplatnite?nej právnej úprave na obdobie od 17. júla 2006 do 22. decembra 2007. V dôsledku ukon?enia zmluvy k 30. novembru 2006 bolo toto potvrdenie zmenené a doplnené v tom zmysle, že sa uplat?uje od 17. júla do 30. novembra 2006.

17 Druhá pracovná zmluva bola uzatvorená na dobu od 4. januára 2007 do 21. decembra 2008. Miesto výkonu práce bolo definované rovnakým spôsobom ako v prvej zmluve. V rámci druhej zmluvy vykonával W. Kita svoju ?innosť vo Francúzsku. Uplatnením tých istých ustanovení

ako v prvej zmluve mu vystavil ISZ potvrdenie na tla?ive E 101 pre obdobie od 4. januára 2007 do 21. decembra 2008. Od 22. augusta 2007 do 31. decembra 2007 bol W. Kita práceneschopný z dôvodu choroby a táto zmluva sa skon?ila 5. apríla 2008. Preto následne ISZ zmenil a doplnil potvrdenie na tla?ive E 101, pokia? ide o obdobie, na ktoré sa vz?ahuje táto zmluva v tom zmysle, že sa uplat?uje od 4. januára do 22. augusta 2007.

18 Rozhodnutím z 23. júla 2008, ktorého adresátom boli Format a W. Kita (?alej len „sporné rozhodnutie“), ISZ, ktorý vychádza z po?skej právnej úpravy a z ?lánku 14 ods. 1 písm. a) a ?lánku 14 ods. 2 písm. b) nariadenia ?. 1408/71, odmietol W. Kitovi vystavi? potvrdenie o uplatnite?nej právnej úprave formou tla?iva E 101 potvrdzujúceho, že sa na W. Kitu od 1. januára 2008 do 21. decembra 2008 a od 1. januára 2009 do 31. decembra 2009 vz?ahoval po?ský systém sociálneho zabezpe?enia. Pod?a tohto rozhodnutia W. Kita nebol „osobou, ktorá je obvykle zamestnaná na území dvoch alebo viacerých ?lenských štátov“ v zmysle ?lánku 14 ods. 2 písm. b) nariadenia ?. 1408/71, ale vyslaným zamestnancom v závislosti od situácie zamestnávate?a.

19 D?a 24. júla 2008, teda po vydaní sporného rozhodnutia, bola uzatvorená tretia pracovná zmluva, a to na obdobie od 30. júla 2008 do 31. decembra 2012, pri?om miesto výkonu práce bolo rovnaké ako v predchádzajúcich dvoch pracovných zmluvách. Dodatkom k pracovnej zmluve z 24. júla 2008 sa ur?ilo, že miestom výkonu práce je atómová elektráre? v Olkiluoto vo Fínsku. Po ukon?ení prác vo Fínsku poskytol zamestnávate? W. Kitovi od 1. novembra 2008 až do 30. septembra 2009 pracovné vo?no bez náhrady mzdy. Pracovná zmluva bola ukon?ená na základe dohody zmluvných strán 16. marca 2009.

20 Rozsudkom z 12. februára 2009 S?d Okr?gowy – S?d Ubezpiecze? Spo?ecznych w Warszawie (okresný súd – súd pre sociálne veci Varšava) zamietol žalobu, ktorú podala Format proti spornému rozhodnutiu, s odôvodnením, že predpoklady pre domnienku, že W. Kita bol vyslaný v súlade s ?lánkom 14 ods. 1 písm. a) nariadenia ?. 1408/71 neexistujú, keďže Format v štáte, v ktorom sa nachádza jej sídlo, nevykonáva ?innos? podstatného rozsahu. Tento súd sa taktiež domnieval, že W. Kita nebol obvykle zamestnaný na území dvoch alebo viacerých ?lenských štátov, ale vykonával po?as viacerých, resp. viac než desiatich mesiacov trvalú ?innos? na území jedného ?lenského štátu (najprv vo Francúzsku a potom vo Fínsku) a z tohto dôvodu sa na neho uplat?uje všeobecné pravidlo koordinácie, pod?a ktorého sa uplatnite?ná právna úprava ur?uje pod?a zásady miesta, kde sa ?innos? vykonáva.

21 Format a W. Kita podali proti rozsudku z 12. februára 2009 odvolanie na vnútroštátny súd.

22 Format sa domnieva, že systém, v ktorom pracujú jej zamestnanci, je v súlade s ?lánkom 14 ods. 2 písm. b) bodom ii) nariadenia ?. 1408/71, ktorý nestanovuje nevyhnutnos? súbežného zamestnania na území dvoch alebo viacerých ?lenských štátov, ani žiadnym spôsobom nespomína akéko?vek referen?né obdobia, frekvenciu premiest?ovania zamestnancov alebo frekvenciu prekra?ovania hraníc.

23 W. Kita zastáva ten istý názor ako Format a vo svojom odvolaní uvádza, že na jeho situáciu sa uplat?uje ?lánok 14 ods. 2 písm. b) bod ii) nariadenia ?. 1408/71, pretože v rámci pracovného pomeru so spoločnosťou Format je už „obvykle zamestnaný na území dvoch alebo viacerých ?lenských štátov“, t. j. pod?a pracovných zmlúv uzatvorených na výkon ?innosti na území šiestich ?lenských štátov, hoci doteraz boli vykonávané iba na území dvoch z týchto štátov (Francúzsko a Fínsko). Okrem toho, ak by W. Kita mal byť pridelený na stavbu v Po?sku, uplatnil by sa aj ?lánok 14 ods. 2 písm. b) bod i) tohto nariadenia.

24 Vnútroštátny súd sa domnieva, že pojem „osoba, ktorá je obvykle zamestnaná na území dvoch alebo viacerých ?lenských štátov“ obsiahnutý v ?lánku 14 ods. 2 písm. b) nariadenia ?.

1408/71 nie je jednoznačný.

25 Za týchto podmienok Sąd Apelacyjny – Sąd pracy Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie rozhodol konanie prerušiť a položil Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Okolnosť, že do rozsahu osobnej pôsobnosti článku 14 ods. 2 nariadenia [č. 1408/71] patrí osoba, ktorá je obvykle zamestnaná na území dvoch alebo viacerých členských štátov – pre ktorú sa v písmene b) tohto predpisu ďalej spresňuje, že ide o osobu, ktorá nespadá pod článok 14 ods. 2 písm. a) – znamená v prípade zamestnanca, ktorého na základe pracovnej zmluvy zamestnáva jeden zamestnávateľ:

a) že sa považuje za takúto osobu, ak z dôvodu povahy zamestnania v tom istom štáte (súčasne) vrátane relatívne krátkych období vykonáva prácu v rôznych členských štátoch a v súvislosti s tým často prekračuje hranice štátov,

a znamená to tiež

b) že sa považuje za takúto osobu aj v prípade, keď je v rámci jedného pracovného pomeru povinný vykonávať prácu (obvykle) trvalo vo viacerých členských štátoch, okrem iného aj v štáte svojho bydliska alebo vo viacerých iných členských štátoch ako štáte svojho bydliska

bez ohľadu na dĺžku po sebe nasledujúcich období, v ktorých plní svoje povinnosti v jednotlivých členských štátoch, a na prestávky medzi nimi alebo s časovým ohraničením?

2. Ak Súdny dvor prijme výklad uvedený vyššie v písmene b), je možné uplatniť článok 14 ods. 2 písm. b) bod ii) nariadenia č. 1408/71 na situáciu, v ktorej existujúca povinnosť vyplývajúca z pracovnej zmluvy medzi zamestnancom a jedným zamestnávateľom vykonávať prácu trvalo vo viacerých členských štátoch zahŕňa výkon povinností v členskom štáte bydliska zamestnanca, aj keď sa takáto situácia, výkon práce v štáte bydliska, v štáte uzatvorenia pracovnej zmluvy zdala byť vylúčená, a môže sa v prípade zápornej odpovede uplatniť článok 14 ods. 2 písm. b) bod i) nariadenia č. 1408/71?“

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti

26 Podľa belgickej vlády ide v konaní vo veci samej o osobu, ktorá bola zamestnaná v rámci opakovane uzatváraných pracovných zmlúv, a poskytovala svoje plnenia len v jednom členskom štáte, teda vo Francúzsku a následne vo Fínsku. Prijatie tvrdenia vychádzajúceho z prejudiciálnych otázok by viedlo k nerozlišovaniu medzi vyslaným zamestnancom v zmysle nariadenia č. 1408/71 a zamestnancom, ktorý je obvykle zamestnaný na území dvoch alebo viacerých členských štátov v zmysle toho istého nariadenia. Uznáním *a posteriori*, že zamestnanec, ktorý bol svojím zamestnávateľom niekedy vyslaný, v skutočnosti vykonával činnosť „striedavo“ vo viacerých štátoch, by viedlo k riziku vzniku právnej neistoty tak pre dotknutých zamestnancov a zamestnávateľov, ako aj pre príslušné orgány, ktoré rozhodujú v týchto situáciách. Belgická vláda dospela k záveru, že podané prejudiciálne otázky je potrebné vyhlásiť za neprípustné.

27 Tieto tvrdenia belgickej vlády sa v skutočnosti netýkajú prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ale podstaty veci samej. Preto nie je možné dospieť k názoru, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je neprípustný.

O veci samej

28 Prostredníctvom svojich dvoch prejudiciálnych otázok, ktoré treba skúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 14 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 1408/71 vykladať v tom zmysle, že za okolností, aké sú v spore vo veci samej, sa na osobu, ktorá v rámci opakovane uzatváraných pracovných zmlúv definujúcich ako miesto výkonu práce územie viacerých členských štátov pracuje v skutočnosti počas doby trvania každej z týchto zmlúv iba na území jedného z týchto členských štátov, môže súčasne vzťahovať pojem „osoba, ktorá je obvykle zamestnaná na území dvoch alebo viacerých členských štátov“ v zmysle tohto ustanovenia, a či sa v prípade kladnej odpovede môže uplatniť odsek 2 písm. b) bod i) alebo ii) tohto článku.

29 V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že ustanovenia hlavy II nariadenia č. 1408/71, ktorých súčasťou je tento článok 14 ods. 2, predstavujú podľa ustálenej judikatúry úplný a jednotný systém kolíznych noriem, ktorých cieľom je, aby sa na zamestnancov, ktorí sa pohybujú v rámci Únie, vzťahoval systém sociálneho zabezpečenia iba jedného členského štátu, a tým sa predišlo prekrywaniu uplatňovaných vnútroštátnych právnych úprav a komplikáciám, ktoré by z tohto mohli vyplývať (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 23. septembra 1982, Kuijpers, 276/81, Zb. s. 3027 bod 10; z 10. februára 2000, FTS, C-202/97, Zb. s. I-883, bod 20 a citovanú judikatúru, ako aj z 9. novembra 2000, Plum, C-404/98, Zb. s. I-9379 bod 18).

30 Na tento účel článok 13 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1408/71 stanovuje zásadu, podľa ktorej sa na pracovníka zamestnaného na území jedného členského štátu vzťahujú právne predpisy sociálneho zabezpečenia toho členského štátu, v ktorom pracuje (pozri rozsudok zo 17. mája 1984, Brusse, 101/83, Zb. s. 2223, bod 15).

31 Táto zásada formulovaná v nariadení č. 1408/71 však stanovuje „pokiaľ články 14 až 17 neustanovujú inak“. V určitých osobitných situáciách by však jasné a jednoduché uplatnenie všeobecného pravidla uvedeného v článku 13 ods. 2 písm. a) tohto nariadenia mohlo viesť k riziku, že tak pracovník, ako aj zamestnávateľ a inštitúcie sociálneho zabezpečenia sa nevyhnú administratívnym komplikáciám, ktoré by mohli byť prekážkou výkonu voľného pohybu osôb spadajúcich pod uvedené nariadenie, ba naopak takéto komplikácie samy vyvolajú (pozri v tomto zmysle rozsudok Brusse, už citovaný, bod 16). Pre takéto situácie sú osobitné pravidlá obsiahnuté najmä v článku 14 nariadenia č. 1408/71.

32 Zo spisu vyplýva, že vnútroštátny súd vychádza z premisy, podľa ktorej článok 14 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1408/71, ktorý sa týka dočasného vysielania zamestnancov, sa neuplatňuje na situáciu W. Kitu, čo odôvodňuje tým, že Format, ako spoločnosť, ktorá ho zamestnáva, nevykonáva obvykle výraznejšiu činnosť v Poľsku, t. j. v členskom štáte, v ktorom má sídlo, ako to požaduje správne uplatnenie tohto posledného uvedeného ustanovenia (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 17. decembra 1970, Manpower, 35/70, Zb. s. 1251, bod 16; FTS, už citovaný, body 23 a 45, ako aj Plum, už citovaný, bod 22). Táto premisa nebola na Súdnom dvore napadnutá.

33 Okrem toho, ako v podstate uvádza tento súd a ako tiež vyplýva z článku 14 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1408/71, osoba, ktorá je viac-menej zároveň alebo súbežne zamestnaná na území viac než jedného členského štátu, môže patriť pod pojem „osoba, ktorá je obvykle zamestnaná na území dvoch alebo viacerých členských štátov“ v zmysle tohto článku 14 ods. 2 (pozri analogicky rozsudok zo 16. februára 1995, Calle Grenzshop Andresen, C-425/93, Zb. s. I-269, bod 15).

34 Nie je predmetom sporu, že takáto situácia sa nezhoduje, pokiaľ ide o skutkové okolnosti, so skutkovými okolnosťami v spore vo veci samej, a to bez ohľadu na znenie zmlúv uvedených v bodoch 16, 17 a 19 tohto rozsudku.

35 Za týchto okolností sa vnútroštátny súd pýta, či pojem „osoba, ktorá je obvykle zamestnaná

na území dvoch alebo viacerých členských štátov“ v zmysle článku 14 ods. 2 nariadenia EÚ 1408/71 sa okrem zamestnancov, ktorí sú súbežne zamestnaní na území viac než jedného členského štátu, vzťahuje aj na tých zamestnancov, ktorí – prinajmenšom podľa ich pracovnej zmluvy – musia vykonávať svoju prácu vo viacerých členských štátoch bez toho, aby sa táto práca musela vykonávať vo viacerých členských štátoch súčasne alebo kvázisimultánne.

36 V tejto súvislosti vnútroštátny súd zdôrazňuje, že pokiaľ ide o prípadné po sebe nasledujúce obdobia činností vykonávaných na území viac než jedného členského štátu, článok 14 ods. 2 nariadenia EÚ 1408/71 nestanovuje časové obmedzenia.

37 Vo svetle článku 14 ods. 1 písm. a) tohto nariadenia Európska komisia v tomto bode považuje za možné uznať za maximálnu hranicu dobu dvanástich mesiacov. Naopak ISZ, ako aj nemecká vláda v zásade tvrdia, že po sebe nasledujúce obdobia výkonu práce môžu patriť do pôsobnosti článku 14 ods. 2 tohto nariadenia iba vtedy, ak doba trvania žiadnej z nich neprekročí jeden mesiac. Poľská vláda sa domnieva, že pri neexistencii kritérií umožňujúcich rozlišovať medzi prípadmi upravenými v článku 14 ods. 2 písm. b) nariadenia EÚ 1408/71 a tými, na ktoré je potrebné uplatniť článok 13 ods. 2 písm. a) tohto nariadenia, nie je širší výklad pojmu „osoba, ktorá je obvykle zamestnaná na území dvoch alebo viacerých členských štátov“ z pohľadu praktického uplatnenia tohto nariadenia možný. Podľa spoločnosti Format v každom prípade, keďže je komplikované určiť sporné miesto výkonu práce, je potrebné uprednostniť kritérium miesta bydliska zamestnanca a to najmä z dôvodu vyhnutia sa rôznym administratívnym komplikáciám vyplývajúcim z častých zmien systému sociálneho zabezpečenia.

38 Na to, aby sa vnútroštátnemu súdu poskytla užitočná odpoveď, však nie je potrebné rozhodnúť o tejto otázke.

39 V každom prípade, ako zdôraznila aj Komisia, na uplatnenie článku 14 ods. 2 nariadenia EÚ 1408/71 musí byť osoba zamestnaná „obvykle“ na území dvoch alebo viacerých členských štátov.

40 Z toho vyplýva, že ak výkon zamestnania na území jedného členského štátu predstavuje normálny režim dotknutej osoby, nemôže táto osoba patriť do pôsobnosti tohto článku 14 ods. 2.

41 Za týchto okolností je potrebné na to, aby sa vnútroštátnemu súdu poskytla užitočná odpoveď, zohľadniť v konaní vo veci samej existenciu rozdielu medzi jednak spornými pracovnými zmluvami a miestami výkonu práce stanovenými v týchto zmluvách – na základe ktorých Format požiadala o vystavenie osvedčenia E 101 – a jednak spôsobom, akým sa prakticky realizujú povinnosti vyplývajúce z týchto zmlúv.

42 V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že inštitúcia vystavujúca osvedčenie E 101 je povinná vykonať riadne posúdenie skutkových okolností relevantných pre uplatnenie pravidiel na posudzovanie uplatniteľnej právnej úpravy v oblasti sociálneho zabezpečenia a v dôsledku toho zaručiť správnosť informácií, ktoré figurujú v tomto osvedčení (pozri v tomto zmysle rozsudok FTS, už citovaný, bod 51, ako aj z 30. marca 2000, Banks a i., C-178/97, Zb. s. I-2005, bod 38).

43 Osvedčenie E 101 sa v zásade vystavuje pred začiatkom alebo na začiatku obdobia, na ktoré sa vzťahuje, a teda vyššie uvedené posúdenie skutkových okolností sa vykonáva najneskôr v tomto momente na základe predpokladanej pracovnej situácie predmetného pracovníka. Preto na účely tohto posúdenia má charakteristika zamestnania vychádzajúca zo zmluvných dokumentov v praxi osobitný význam.

44 V tejto súvislosti treba prihliadnuť najmä na povahu závislej pracovnej činnosti, ako je definovaná v zmluvných dokumentoch, aby sa posúdilo, či plánované aktivity patria k závislým pracovným činnostiam rozdeleným medzi územia viacerých členských štátov, nie doslovným

spôsobom, ale tak, aby boli pojmy týchto dokumentov v súlade s dotknutými aktivitami plánovanými v momente podania žiadosti o vystavenie osvedčenia E 101 alebo prípadne s reálnym charakterom práce vykonávanej pred alebo po tomto podaní žiadosti.

45 Pri posudzovaní skutkových okolností vzhľadom na určenie uplatniteľnej právnej úpravy v oblasti sociálneho zabezpečenia na účely vystavenia osvedčenia E 101 môže dotknutá inštitúcia vystavujúca osvedčenie prípadne zohľadniť okrem znenia zmluvných dokumentov aj faktory, akými sú napríklad spôsob, akým sa predtým v praxi realizované pracovné zmluvy tohto druhu uzatvárali medzi predmetným zamestnávateľom a predmetnými zamestnancami, okolnosti, za ktorých boli tieto zmluvy uzatvorené, a všeobecnejšie, povaha a spôsoby výkonu činností predmetným podnikom, pokiaľ tieto faktory môžu objasniť skutočnú povahu spornej pracovnej činnosti.

46 Ak sa na základe iných relevantných skutočností než zmluvných dokumentov zdá, že závislá činnosť zamestnanca sa v skutočnosti líši od opisu v týchto dokumentoch, uvedená povinnosť správne uplatniť nariadenie č. 1408/71 citovaná v bode 42 tohto rozsudku znamená, že je povinnosťou dotknutej inštitúcie bez ohľadu na znenie týchto dokumentov vychádzať pri svojich zisteniach zo skutočnej pracovnej činnosti zamestnanca a v závislosti od konkrétneho prípadu odmietnuť vystaviť osvedčenie E 101.

47 Navyše z judikatúry vyplýva, že je povinnosťou inštitúcie, ktorá už vydala osvedčenie E 101, zvážiť, či je toto vydanie v súlade s právom, a prípadne zrušiť osvedčenie, keď príslušná inštitúcia členského štátu, v ktorom pracovník vykonáva prácu, vyjadří pochybnosti týkajúce sa presnosti skutkových okolností, na základe ktorých bolo vydané spomínané osvedčenie, alebo spochybniť súlad s požiadavkami vyplývajúcimi z hlavy II nariadenia č. 1408/71 (pozri analogicky v súvislosti s článkom 14 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 rozsudky FTS, už citovaný, bod 56, ako aj Banks a i., už citovaný, bod 43).

48 V zmluvách v spore vo veci samej, uvedených v bodoch 16 a 17 tohto rozsudku, sa ako miesto výkonu práce uvádzajú: „prevádzky a stavby v Poľsku a v rámci územia Európskej únie (Írsko, Francúzsko, Veľká Británia, Nemecko, Fínsko) podľa pokynov zamestnávateľa“. Ako však vyplýva z nepopretých informácií poskytnutých Súdneho dvoru vnútroštátnym súdom, spoločnosťou Format a ISZ, v rámci týchto zmlúv vykonával W. Kita počas viacerých, resp. viac než desiatich mesiacov trvalú činnosť na území jedného členského štátu, t. j. Francúzska. V rámci nasledujúcej pracovnej zmluvy, ktorú uzatvorila Format a W. Kita na dobu určitú, vykonával W. Kita prácu iba na fínskom území. Zo spisu vyplýva, že v kontexte každej z týchto troch pracovných zmlúv bolo po ukončení prác W. Kitovi poskytnuté pracovné voľno bez náhrady mzdy a dotknutá zmluva bola predčasne ukončená na základe dohody zmluvných strán.

49 Za týchto okolností pri zohľadnení tvrdení, ktoré sa nachádzajú v bodoch 39 a 40 tohto rozsudku, nie je možné sa oprávnene domnievať, že zamestnanec v postavení, v akom je W. Kita, môže patriť pod pojem „osoba, ktorá je obvykle zamestnaná na území dvoch alebo viacerých členských štátov“ v zmysle článku 14 ods. 2 nariadenia č. 1408/71.

50 Naopak, za týchto okolností sa zásada stanovená v článku 13 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1408/71 môže uplatniť, rovnako ako sa eventuálne počas obdobia prerušenia medzi pracovnými zmluvami uplatní zásada vyplývajúca z článku 13 ods. 2 písm. f).

51 Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby z bodov 49 a 50 tohto rozsudku vyvodil dôsledky v rámci konania vo veci samej.

52 Na základe toho, čo bolo uvedené vyššie, je potrebné odpovedať na prejudiciálne otázky tak, že článok 14 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 1408/71 sa má vykladať v tom zmysle, že za

okolností, aké sú v spore vo veci samej, sa na osobu, ktorá v rámci opakovane uzatváraných pracovných zmlúv definujúcich ako miesto výkonu práce územie viacerých členských štátov, pracuje v skutočnosti počas doby trvania každej z týchto zmlúv iba na území jedného z týchto členských štátov, nemôže vzťahovať pojem „osoba, ktorá je obvykle zamestnaná na území dvoch alebo viacerých členských štátov“ v zmysle tohto ustanovenia.

O trovách

53 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdný dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Článok 14 ods. 2 písm. b) nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, v znení zmenenom a doplnenom nariadením Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996, zmenenom a doplnenom nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1992/2006 z 18. decembra 2006, sa má vykladať v tom zmysle, že za okolností, aké sú v spore vo veci samej, sa na osobu, ktorá v rámci opakovane uzatváraných pracovných zmlúv definujúcich ako miesto výkonu práce územie viacerých členských štátov, pracuje v skutočnosti počas doby trvania každej z týchto zmlúv iba na území jedného z týchto členských štátov, nemôže vzťahovať pojem „osoba, ktorá je obvykle zamestnaná na území dvoch alebo viacerých členských štátov“ v zmysle tohto ustanovenia.

Podpisy

* Jazyk konania: poština.